

SOSYOLOJİK AÇIDAN SALGIN HASTALIKLAR

Dr. Selameddin BAYSAL

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

*Bu Kitap, Prof. Dr. Kemaleddin TAŞ'ın danışmanlığında yürütülen Selameddin BAYSAL'a ait "Sosyolojik Açıdan Salgın Hastalıklar: Salgın Hastalıklarla Başa Çıkma Dinin Rolü ve Fonksiyonları" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN 978-625-399-797-7	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Sosyolojik Açıdan Salgın Hastalıklar	Yayıncı Sertifika No 47518
Editör Kemaleddin TAŞ ORCID iD: 0000-0002-0773-8927	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yazar Selameddin BAYSAL ORCID iD: 0009-0000-9691-5747	Bisac Code SOC039000
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	DOI 10.37609/akya.3083

Kütüphane Kimlik Kartı
Baysal, Selameddin.

Sosyolojik Açıdan Salgın Hastalıklar / Selameddin Baysal; ed. Kemalettin Taş.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
193 s. : 160x235 mm.
Kaynakça var.
ISBN 9786253997977
1. Sosyal Bilimler.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Salgın hastalıklar; birçok toplumun temel yapısını ve fonksiyonunu değiştirmiş, milyonlarca insanın ölümüne neden olmuştur. İnsanlık tarihi veba, sıtma, kolera, çiçek, cüzzam, ebola gibi birçok hastalık sebebiyle iktisadi, sosyokültürel, demografik, politik, hukuki ve dini açıdan değişime uğramıştır. Kolera salgını nedeniyle Mısır, Hint, Bangladeş ve Afrika’da kıtlık yaşanmıştır. Çiçek salgını sonucunda İspanyollar, Amazon Kızılderililerini soykırıma maruz bırakmıştır. Tanrı’nın lanetlediği cüzzamlılar yüzünden insanların cezalandırıldığı düşünülmüştür. Cüzzamlıların sırtına “L” harfi yazılarak damgalanmıştır. Bütün bunlar salgın hastalıkları yansıtan toplumsal görüntülerdir.

Yakın geçmişte ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından Covid-19 olarak adlandırılan bir salgın ortaya çıkmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle cesetler sokaklarda kalmış, karantina uygulamalarıyla evlerin kapıları demirle kapatılmış ve çok geçmeden binlerce insanın ölüm haberi alınmıştır. Covid-19 salgınının hızını kesmek amacıyla sokağa çıkma yasakları başlatılmıştır. Salgınla birlikte çadır hastaneler kurulmuş, turizm, ulaşım, eğitim, spor, sanat vb. faaliyetlerin neredeyse tamamı askıya alınmıştır. Covid-19 ile hayatını kaybedenlerin cenaze törenleri sosyal mesafe, özel elbise ve sınırlı sayıda kişi kuralına bağlı kalarak gerçekleştirilmiştir. Stres, panik, depresif davranışlar, saldırganlık, ölüm korkusu gibi ruhsal problemler dünyanın birçok yerinde baş göstermiştir. Çin Halk Cumhuriyeti bütün bu olup bitenlerin müsebbibi olarak görülmüştür. Bu nedenle dünyanın birçok yerinde Çinli vatandaşlara fiziksel saldırılar baş göstermiştir.

Bu çalışma; “Sosyolojik Açıdan Salgın Hastalıklar: Salgın Hastalıklarla Başa Çıkmada Dinin Rolü ve Fonksiyonları” adı altında kaleme alınmıştır. Çalışma bir giriş, iki bölüm ve sonuç kısımlarından oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın önemi, amacı, kapsamı ve yöntemi kaleme alınmıştır. Birinci bölümde; salgın hastalıkların demografik, sosyokültürel, iktisadi ve politik etkileri irdelenmiş, tarihsel ve sosyolojik etkileri derinlemesine incelenmiş, altı tane küresel hastalık tüm yönleriyle analiz edilmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde hayatın zorlu olayları karşısında (depresyon, kıtlık, savaş, salgın hastalıklar) dini başa çıkma ve sosyo-manevi desteğin insan hayatındaki önemi üzerinde durulmuş ve hastalık karşısında dini başa çıkmanın ana argümanlarının psikososyal etkilerine değinilmiştir.

Çalışmamızın başlangıcından tamamlanma sürecine kadar bana desteğini esirgemeyen, birikimini ve tecrübelerini paylaşan kıymetli büyüğüm, çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Kemaleddin TAŞ'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Bu süreçte desteğini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Ümit AKCA ve Prof. Dr. Ramazan UÇAR'a da ayrıca teşekkürü bir borç bilirim. Moral ve motivasyon desteğini esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Sosyal Hizmet Uzmanı Emre HOPCU'ya ve Psikolog Tuğba KILIÇSOY'a çok teşekkür ediyorum. Eğitim ve öğretim hayatımda bana destek olan tüm aile bireylerime, akademik hayatımın ilk gününden bu yana hiçbir zaman desteğini esirgemeyen kıymetli eşime ve özellikle oyun vaktini aksattığım biricik kızıma sabırları için sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Selameddin BAYSAL

Isparta-2024

KISALTMALAR DİZİNİ

- a.g.e.** : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
Ed. : Edited/Editör
s. : Sayfa
S. : Sayı
C. : Cilt
vd. : ve diğçerleri
vb. : ve benzeri
yay : Yayınları

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİ	1
2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	3
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	4
BÖLÜM 1	
TARİHTEN GÜNÜMÜZE SALGIN HASTALIKLAR VE TOPLUMSAL HAYATA ETKİLERİ	7
1. Veba	7
1.1. Vebanın Ortaya Çıkışı	8
1.2. Vebanın Yayılma Sahası	9
1.3. Vebanın Sağlık Boyutu	11
1.4. Vebaya Karşı Tedbir ve Mücadele	13
1.5. Vebanın Toplumsal Hayatta Etkileri	15
1.5.1. Demografik Etkileri	15
1.5.2. İktisadi Etkileri	16
1.5.3. Sosyokültürel Etkileri	18
1.5.4. Politik Etkileri	19
2. Kolera	23
2.1. Koleranın Ortaya Çıkışı	23
2.2. Koleranın Yayılma Sahası	25
2.3. Koleranın Sağlık Boyutu	27
2.4. Koleraya Karşı Tedbir ve Mücadele	29
2.5. Koleranın Toplumsal Hayatta Etkileri	32
2.5.1. Demografik Etkileri	32
2.5.2. İktisadi Etkileri	33
2.5.3. Sosyokültürel Etkileri	35

2.5.4. Politik Etkileri	37
3. Sıtma	40
3.1. Sıtmanın Ortaya Çıkışı	40
3.2. Sıtmanın Yayılma Sahası	41
3.3. Sıtmanın Sağlık Boyutu.....	43
3.4. Sıtma 'ya Karşı Tedbir ve Mücadele	44
3.5. Sıtmanın Toplumsal Etkileri.....	47
3.5.1. Demografik Etkileri.....	47
3.5.2. İktisadi Etkileri.....	49
3.5.3. Sosyokültürel Etkileri.....	51
3.5.4. Politik Etkileri	53
4. Cüzzam	55
4.1. Cüzzamın Ortaya Çıkışı	55
4.2. Cüzzamın Yayılma Sahası	56
4.3. Cüzzamın Sağlık Boyutu	57
4.4. Cüzzama Karşı Tedbir ve Mücadele.....	59
4.5. Cüzzamın Toplumsal Hayatta Etkileri.....	62
4.5.1. Demografik Etkileri.....	62
4.5.2. İktisadi Etkileri.....	63
4.5.3. Sosyokültürel Etkileri.....	66
4.5.4. Politik Etkileri	69
5. Çiçe	71
5.1. Çiçek'in Ortaya Çıkışı	71
5.2. Çiçek'in Yayılma Sahası.....	72
5.3. Çiçek'in Sağlık Boyutu	74
5.4. Çiçek'e Karşı Tedbir ve Mücadele	75
5.5. Çiçek'in Toplumsal Etkileri.....	78
5.5.1. Demografik Etkileri.....	78
5.5.2. İktisadi Etkileri.....	80
5.6. Sosyokültürel Etkileri.....	82
5.7. Politik Etkileri	84
6. COVID-19	86
6.1. COVID-19'un Ortaya Çıkışı	86

6.2. COVID-19'un Yayılma Sahası	88
6.3. COVID-19'un Sağlık Boyutu.....	89
6.4. COVID-19'a Karşı Tedbir ve Mücadele.....	90
6.5. COVID-19'un Toplumsal Etkileri	93
6.5.1. Demografik Etkileri.....	93
6.5.2. İktisadi Etkileri.....	95
6.5.3. Sosyokültürel Etkileri.....	97
6.5.4. Politik Etkileri	101
BÖLÜM 2	
OLAĞANÜSTÜ SOSYAL OLAYLAR VE SALGIN HASTALIKLAR	
BAĞLAMINDA DİNİ BAŞA ÇIKMA	
105	
1. Başa Çıkma Kavramı	106
1.1. Psikolojik Açıdan Başa Çıkma	106
1.2. Sosyolojik Açıdan Başa Çıkma	108
1.3. Başa Çıkma Türleri	110
1.4. Sosyal Destek ve Başa Çıkma	111
2. Dini Başa Çıkma Yaklaşımı	1
2.1. Psikolojik Açıdan Dini Başa Çıkma	114
2.2. Sosyolojik Açıdan Dini Başa Çıkma	117
2.3. Dini Başa Çıkma Türleri.....	118
2.4. Dini Başa Çıkmanın Argümanları	122
2.4.1. Dua	122
2.4.2. İbadetler	123
2.4.3. Sabır	125
2.4.4. Şükür	127
2.4.5. Kader	128
3. Hayatta Karşılaşılan Zorluklar Ve Dini Başa Çıkma	1
3.1. Depremler ve Dini Başa Çıkma	130
3.2. Kıtliklar ve Dini Başa Çıkma	132
3.3. Savaşlar ve Dini Başa Çıkma	135
4. Salgın Hastalıklar Ve Dini Başa Çıkma	1
4.1. Toplumsal Ruh Sağlığı ve Dini Başa Çıkma	136
4.2. Sabır ve Dini Başa Çıkma	140

İçindekiler

4.3. Geleneksel Tedavi Sistemleri ve Dini Başa Çıkma	143
4.4. İbadetler Vasıtası ile Dini Başa Çıkma	149
4.5. Ölüm ve Yas Sürecinde Dini Başa Çıkma	155
SONUÇ.....	159
KAYNAKÇA.....	165

KAYNAKÇA

- A. Ashy, M., (1999). Health and Illness from an Islamic Perspective. *Journal of Religion and Health*. 38(3), ss.241-254.
- Abanoz, S., (2020). Türkiye’de Yapılan ‘Dinî Başa Çıkma’ Konulu Araştırmalar Hakkında Bir Değerlendirme. *Eski Yeni Yayınları*. 0(40), ss.407-429.
- Abay E. – Akın, A., (2021). Covid-19 Salgınında; Dünyada ve Türkiye’de Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet. *Sağlık ve Toplum*. 31(3), ss.13-17.
- Abdullateef, U. – Mariam Oluwatoyin, A., (2011). Socio-Economic Impact of Malaria Epidemics On Households In Nigeria: Micro Evidence From Kwara State. *International Journal of Asian Social Science*, 1(5), ss. 188-196.
- Ademola Adeleye, O. et al., (2021). Ethnomedicinal Herbs In African Traditional Medicine With Potential Activity for the Prevention, Treatment, and Management of Coronavirus Disease 2019. *Future Journal of Pharmaceutical Sciences*. 7(72), ss.1-14.
- Afkha, A. Amır., (2019). A Modern Contagion (Imperialism and Public Health in İran’s Age of Cholera). *Johns Hopkins University Press*.
- Ağır, O., (2021). Covid-19 Sonrası Uluslararası Politikadaki Olası Değişimlere Yönelik Bir Değerlendirme. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 31(2), ss. 888-900.
- Akay, Tolga., (2021). 2. Abdülhamid Döneminde Konya Ovasında Projesinin İnşasıyla Yaşanan Sıtma Salgını, Tarihsel Süreçte Anadolu’da Sıtma, ed. İçinde. Şükran Köse vd., *Gece Kitaplığı*.
- Akbayrak, S., (2021). Sosyal Destek Sistemlerinin Depresyonda Baş Etme Stratejileri ve Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi. *Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı*. 2(11), ss.104-111.
- Akbulut, U., (2022). 19. Yüzyılın İlk Yarısında Salgın Hastalıklar Karşısında Devlet ve Toplum. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (16), ss.33-50.
- Akdoğan, Muzaffer vd., (2020), “Avrupa Birliğinin COVID-19 Yönetimi”, *Ekonomi Politika ve Finas Araştırmaları Dergisi*, 5(Özel S.), ss. 44-57.
- Akdur, R., (2006). Sıtma ve Sıtma Salgınları Tarihi. *Bilim Tarihi Araştırmaları*. (2) ss. 1-11.
- Akkuş Mutlu, S., (2019). Eskiçağ’ın Korkulu Rüyası: Cüzzam. Tarihsel Süreçte Anadolu’da Cüzzam. Ed. Fevzi Çakmak vd., *Gece Yayınları*.
- Aksüllü, N. - Doğan, S., (2004). Huzurevinde ve Evde Yaşayan Yaşlılarda Algılanan Sosyal Destek Etkenleri ile Depresyon Arasındaki İlişki. *Anadolu Psikiyatri*. 5(76), ss. 76-83.
- Aktaş, E., (2015). Erzurum ve Trabzon Vilayetlerinde Salgın Hastalıklar (1838-1914). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tez)*, Erzurum.
- Aktulga Gürbüz, Sevda., (2022). A Key to Excellence: Patience And Patient In The Early Sufis. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*. 10(1) ss. 1-10.
- Alpyıldız, G.- Aslan, D., (2020). Yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) İle İlgili Yanlış Bilgilerle Mücadele. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 13(3), ss. 458-461.

- Altun, Veysel K., (2021). Din Eğitimi Açısından Dindarlık ve Olumlu Dini Başa Çıkma Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 8(2), ss. 551-563.
- Apalı, Y., (2021). Pandemi Zorlukları Karşısında Din. *Bayburt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dergisi*. (9), ss. 156-165.
- Apaydın Nazan, (2020). Corona Covid-19. *Gece Kitapçılığı Yayınları*.
- Arar Alpaslan M., et al., (2021). Covid-19 Sürecinde Gebelerde Görülen Ruh Sağlığı Sorunları ve Sosyal Destek Algısı. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), ss. 3-8.
- Ardıç, M., (2019). Bakü’de Kolera salgını ve Osmanlı Devleti’nin Başvurduğu Bazı Sıhhi Uygulamalar(1893-1894). *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmalar Dergisi*. (46), ss. 304-311.
- Arık, Feda Ş., (1991). Selçuklular Zamanında Anadolu’da Veba Salgınları. *Tarih Araştırmalar Dergisi*. 15(26), ss. 27-57.
- Arnold, D., (1986). *Cholera and Colonialism in British India*, Oxford University, Press, (113), s.118-151.
- Arslan, A., (2020), Salgın Hastalıkların Tarihi Dönüşümlere Etkisi ve Korona Kartı. *Stratejik Rekabet Yayınları*.
- Arslan, İ. – Karagül, S., (2020). “A Global Threat (COVID-19 Pandemic) and the Journey to Change. *Üsküdar University Journal of Social Sciences*. (10), ss. 16-36.
- Artvinli, F., (2020). Salgınların Tarihi, Toplumsal ve Siyasal Açından Bir Bakış, Türk Tabipler Birliği COVID-19 Altıncı Ay Değerlendirme Raporu, ss. 43-51.
- Aslan Ş. – Güzel, Ş., (2018). Duygusal Zekâ, Problem Odaklı Stresle Başa Çıkma, İyileşme ve Duygusal Tükenme İlişkileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 2018, C. 16(31), ss.59-72.
- Aslan, S., (2021). Covid-19 Salgınının Küreselleşmeye Ve Ulus Devletlere Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 20(80), ss. 1735-1752.
- Aşan, K. – Gargacı Kınay, A., (2021). A Recreational Nutrition Activity During the Covid-19 Pandemic. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*. 9(3) Ss. 1662-1675.
- Ataman, K. vd., (2021). COVID-19 Küresel Salgınının toplumsal Etkileri. *Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi*. 78(3), ss. 235-244.
- Atmaca, E., (2015). XIII-XV. Yüzyıllar Arasında Suriye Bölgesinde Veba Salgınları. *International Journal of Science Culture and Sport*. Özel Sayı 3, s. 526-541.
- Ayar, M. –Kılıç, Y., (2017). Osmanlı’da Vebanın Sona Erişine Dair Bir Değerlendirme. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 17(2), ss. 163-181.
- Ayar, M., (2007). Osmanlı Devleti’nde Kolera: İstanbul Örneği (1892-1895), Kitabevi Yayınları.
- Aybar, M., (2017) Osmanlı Devletinde Kıtık ve İç Göç: 1870-1900 Arası İç Anadolu Örneği. *Erzincan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Dergisi*, 5(2), ss.474-488.
- Aydın, A., Güner, A., (2020). COVID-19 Salgınının Tarım Sektörü ve Gıda Güvenliği Üzerine Etkisi: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme. *Artuklu Kaime Uluslararası İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi*. 3(2), ss. 162-169.
- Aydın, C., Genç, A., (2016), Sünnetullah ve İnsanın İradesi Temelinde Kader, Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi, 1(1) ss.75-100.
- Aydın, C., (2019). Kader İnancının Savunma Mekanizması ve Dini Başa Çıkma Kavramları Açısından Değerlendirilmesi. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1(35), ss. 75-104.

- Aydoğan, E., (2022). The Financial Performance of Football Clubs During Covid-19: Case of Turkey. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (95), ss. 142-148.
- Aygün, E., (2021). Kur'ân'da Din Kardeşliği Bağlamında Sosyal Desteğin Psikososyal Boyutları. *Journal of Analytic Divinity*. 5(1), ss. 68-78.
- Ayhan, B., (2008). Olağanüstü Durumlarda Toplumsal Dayanışma ve Bütünleşmeye Basının Katkısı: Milli Mücadele Dönemi Türk Basını. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (19), ss. 75-99.
- Ayten, A. – Karagöz, S., (2021). Religiosity, Spirituality, Forgiveness, Religious Coping as Predictors of Life Satisfaction and Generalized Anxiety: A Quantitative Study on Turkish Muslim University Students. *Spiritual Psychology and Counseling*, 6(1), ss. 48-54.
- Ayten, A. – Sağır, Z., (2014). Dindarlık, Dinî Başa Çıkma ve Depresyon İlişkisi: Suriyeli Sığınmacılar Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. (47), ss. 5-15.
- Ayten, A. – Yıldız, R., (2016). Dindarlık Hayat Memnuniyeti İlişkisinde Dini Başa Çıkmanın Rolü Nedir? Emekliler Üzerine Bir Araştırma. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 16(1), ss. 282-293.
- Ayten, Ali vd., (2012). Dini Başa Çıkma, Şükür ve Hayat Memnuniyeti İlişkisi: Hastalar, Hasta Yakınları ve Hastane Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 12(2), ss. 46-59.
- B. C. Cheston – Cunha, B., (2008). Brief history of the clinical diagnosis of malaria: from Hippocrates to Osler. *Pennsylvania State University College of Medicine*. (45), ss. 194-196.
- B. Patterson, K., (2002). Smallpox and the Native American. *The American Journal of the Medical Sciences*. 323(4), ss. 216-222.
- Balaban, J., (2000). Temel Eğitimde Öğretmenlerin Stres Kaynakları ve Başa Çıkma Teknikleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.7(7), 188-195.
- Banerjee, D. – “Bhattacharya, P., (2021). The Hidden Vulnerability of Homelessness In the COVID-19 Pandemic: Perspectives From India. *International Journal of Social Psychiatry*, 67(1), ss. 1-4.
- Basut, E., (2006). Stres Başa Çıkma Ergenlik. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 13(1), ss. 31-35.
- Başagaoglu, İ. vd., (2015). *Osmanlı'da Salgın Hastalıklarla Mücadele*. Çamlıca Yayınları.
- Başıyigit, M., (2013), Din Sosyolojisi, *Palet Yayınları*.
- Batbaylı, Ş., (2022). Sağlık Ekonomisi Perspektifinde Seçilmiş Ülkelerin Sağlık Göstergelerinin Değerlendirilmesi. *International Anatolia Academic Online Journal*. 8(1), ss.43-55.
- Bayraktar, M., (2020) *Üç Dinin Tarihi Yahudilik, Hristiyanlık, İslam*. Say Yayınları.
- Baysal S. (2023). Salgın Hastalıklarla Dini Başa Çıkma Geleneksel Tedavi Sistemlerinin Yeri ve Önemi. *TAM Akademi Dergisi*. 2(2), ss. 194-211.
- Baysal, S. – Taş, K., (2022). Covid-19 Pandemisi ve Dijitalleşme: Aile, Eğitim ve Din Kurumları Üzerine Sosyolojik Bir Çözümleme. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 32(16), ss.101-111.
- Bedel, A., Kutlu, A., (2018). Başa Çıkma Stratejilerinin Algılanan Sosyal Desteğe Söre İncelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(15), ss.108-115.
- Behbehani, M.A., (1983). The Smallpox Story: Life and Death of an Old Disease. *American Society for Microbiology*. 1983, 47(4), ss.455-509.

- Berkman, F. L. – Kawachi, I., (2020). *Social Epidemiology*. Oxford University Press.
- Bilimoria, P., (2021). Hindu Response Death by COVID-19. *Frontiers in Psychology*. (12), ss.94-98.
- Blackwell, W., (2017). *The Handbook of Stress and Health: A Guide Research and Practice*, Ed. L. Copper –James- Campell Quick, Library of Congress Cataloging.
- Blasi, J. A., (2011). Toward a Sociology Theory of Religion and Health.
- Bolat, M. T., “Salgın Hastalık Kavramı; Tarihte Görülen Salgın Hastalıklar Ve Mücadele Yöntemleri”, *International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS JOURNAL)*, 2021, C.8, S.50, s. 370-379.
- Buchillet, D., (2007), *Epidemic Diseases in the Past: History, Philosophy, and Religious Thought*. Encyclopedia of Infectious Diseases: Modern Methodologies.
- Budak, F.- Korkmaz, Ş., (2020). COVID-19 Pandemi Sürecinde Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*. 1(1), ss.62-71.
- Bug G. – Geiges, M., (2014). Lepra Vulgaris. History of Psoriasis. *University of Zurich University Library Strickhofstrasse*. 8(3), ss. 1483-1485.
- C. Shinall Myrick(2018). The Social Condition of Lepers in the Gospels. *The Society Journal of Biblical*. 137(4), s. 915-934.
- Cassel, J., (1976). The Contribution of the Social Environment to Host Resistance. *Hopkins University School Of Hygiene and Public Health*. 104(2), ss. 107-123.
- Certel, H., (1999). Dini Hayatta İbadetin Yeri ve Önemi. *Dini Araştırmalar Dergisi*. 2(4), ss. 209-215.
- Çiive B. – Maureen, L., (2004). The Economic Implications of Epidemics Old and New. *World Economics*. 5(4) s. 2-38.
- Cooke, Bernard-Macy, G., (2005). *Christian Symbol and Ritual an Introduction*. Oxford University Press.
- Cooper, M. L., et al., (1998). Attachment Styles, Emotion Regulation, and Adjustment in Adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*. 74(5), s. 1380-1390.
- Cox, J. D., et al., (2020). A Proposed Process For Risk Mitigation During the COVID-19 Pandemic. *Behavior Analysis in Practice*, 13(2), s. 167-181.
- Crone, P. (2012). *The Nativist Prophest of Early İslamic İran Rural Revolt and Local Zoroastrianism*. Cambridge University Press.
- Crowford, R., (2002). *What is Religion?*, Published by Roudledge.
- Cunningham, A., (2008). Religious Responses To Epidemic Disease: A Roundtable, Historically Speaking.
- Çakır, Ö., (2002). Sosyal Dışlanma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), ss.83-85.
- Çakırçoban, İ., (2010). İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’de Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele. Marmara Üniversitesi *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*.
- Çağatay, A. (2022) Acil Servise Başvuran Covid-19 Tanısı Almış Hastalarda Vaka Ölüm Oranlarının İncelenmesi (Türkiye’deki Bir Devlet Hastanesi Örneği). *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 11(1),s s. 1-10
- Çelik, C., (2014). Osmanlı Yönetiminde Kıbrıs’ta Kıtık Ve Çözüm Yolları (1869-1874). *Cedrus Dergisi*, 2(0), ss.497-525.
- Çelik, F.- Gündüz, N., (2020). Covid 19 Pandemisinde Yas. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. (23), ss. 99-101.

- Çetin G. Yazıcı(2020). Sosyal Bir Olgu Olarak Hristiyanlık ve Hinduizm’de Asketizm. *Mecmua, Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi.* (10), ss.369-394.
- Çetin, Ç. – Güzeloğlu, Tuğsat., (2022). Covid 19 Pandemi Döneminde Dini Başa Çıkma Tarzları ile Ruh Sağlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Fırat Üniversite İlahiyat Fakültesi Dergisi.* 15(4), s. 217-237.
- Çılğın, T., (2022). Refah Devletlerinin Covid-19 Sürecinde Uyguladıkları Sosyo-Ekonomik Destek Politikaları: Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Danimarka ve İsveç Örnekleri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.* 4(1) ss. 2-35.
- Çınar, Mehmet., (2017). Yas Psikolojisi: Yas ve Dindarlık İlişkisi Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Turkish Studies.* 12(2), ss. 71-75.
- Çolak, Ö. F. vd., (2020). Salgın Ekonomisi. *Efil Yayınevi.*
- Dağcıoğlu, B. F. – Keskin, A., (2020). Data Comparison of Turkey, Europe, and USA During COVID-19 Process: A Cross-Sectional Study. *Ankara Medical Journal.* 2(0), ss. 360-368.
- Dağlar, O., (2007). Denizli ve Çevresinde Kolera Salgını ve Salgınla Mücadele. *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildiriler.*
- Dağlı, E.- Mutlu, A. M., (2021). Şehir İçi Ana Arterlerde COVID-19 Kısıtlamalarından Dolayı Trafik Akımlarında Meydana Gelen Değişimlerin İncelenmesi: Antalya Örneği. *İdealkent.* 12(34), ss. 1199-1222.
- Das Aparup et al., (2011). Malaria India: The Center fort he of Complex Malaria in India. *National Library of Medicine.* 12(3), ss. 267-273.
- Davenport, R. J., et al., (2018). Cholera as a ‘sanitary test’ of British Cities, 1831–1866. *The History of the Family.*
- Davenport R. et al., (2011). The Decline Of Adult Smallpox İneighteenth-Century London. *Economic History Review.* 64(3), ss. 1289-1314.
- Davids, A. (1987). My Religion is Superior to the Law the Survial of Islam at the Cape of Good Hope. *Journal of Cape History.* 12(1), ss. 57-66.
- Daymaz, D., (2022). Pakistan Sağlık Sisteminin COVID-19 Pandemisine Yanıt. *Toplum ve Hekim Dergisi.* 37(1), ss.4-5.
- De Kay, J. E., (1833). Sketches of Turkey in 1831 and 1832. *E Book.*
- De Longis, A., et al., (1982). Relationship of Daily Hassles. *Uplifts, and Major Life Events to Health Status.* 2(0), ss.132-135.
- Demirel, M., (2019). *Eskiçağ Ön Asya Toplumlarında Görülen Salgın Hastalıklar.* Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Demirkıran Sağlam, F., (2020). *Diyaliz Hastalarında Bağlanma, Dini Başa Çıkma ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Psikoloji Ana Bilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi).*
- Demirkol, E. C., (2022). Pandemi Döneminde Küçük Aile Çiftçilerinin Sorunları Üzerine Nitel Bir Araştırma : Torbalı Örneği. *Tarım Ekonomisi Dergisi.* 28(1), ss.71-74.
- Derin, G. –Öztürk, E., (2020), Savaş ve Terörizm: Psikotravmatolojik Temelli Teorik Bir Yaklaşım, *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi,* 6(1), ss. 11-32.
- Doğaç, C., (2012), İpek, Afrika Birliği Örgütü ve Kıtada İşbirliği Arayışları, *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum,* 1(3), ss. 112-120.
- Doğan, M.- Karaca, F., (2021),Covid-19 Salgın Sürecinde Aktif Çalışan Sağlık Çalışanlarında Ölüm Kaygısı ile Dini Başa Çıkma Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma, *İlahiyat Tetkikleri Dergisi,* 55, ss. 327-350.

- Doğan, Mebrure, (2016), *Sabır Psikolojisi*. Çamlıca Yayınları.
- Dorothy, H. C., (2019). *Ölümcül Yakınlıklar-Mikroplar Tarihimizi Nasıl Şekillendirdi?* çev. Gürol Koca. Metis Yayınları.
- Dubey, S. et al., (2020). Psychosocial impact of COVID-19. *Diabetes & Metabolic Syndrome: Clinical Research & Reviews*. 14(5), ss. 779-785.
- Durrheimd, D. N., et al., (2002). Leprosy in Mpumalanga province, South Africa- Eliminated or Hidden?. *School of Public Health and Tropical Medicine*. 73(1), ss. 326-333.
- Dulay Yangın, D., vd., “Covid-19 Pandemisinde Uzaktan Çalışma: Tespit ve Öneriler”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 2021, C.3, S.70, s. 1683-1721.
- E. Omonisi, A., (2020). How COVID-19 Pandemic is Changing the Africa’s Elaborate Burial Rites, Mourning and Grieving. *African Medical Journal*. 35(2), ss. 81-82.
- E. Rosenberg, C., (1962). *The Cholera Years, The United States in 1832, 1849, and 1866*. The University of Chicago Press.
- Einbinder, L. S., (2018). *After the Black Death (Plague and Commemoration Among Iberian Jews)*. University of Pennsylvania Press.
- Ekici, S. – Tuncel, G., (2015). Göç ve İnsan. *Birey ve Toplum Dergisi*.5(1), ss. 9-22.
- Ekşi, H., (2001). *Başa Çıkma, Dini Başa Çıkma ve Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Eğitim, İlahiyat ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Karşılaştırılması*, (Uludağ Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Elliott, L., (2006). *Medieval Medicine and The Plague*. Crabtree Publishing Company.
- Erdem, E., (2006). Sanayi Devriminin Ardından Osmanlı Sanayileşme Hamleleri: Sanayi Politikalarının Dinamikleri ve Zafiyetleri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. (48), ss.22-33
- Erdem, İ., (2020). Koronavirüse (Covid-19) Karşı Türkiye’nin Karantina ve Tedbir Politikaları. *Turkish Studies*. 15(4), ss. 377-388.
- Erkoç Baydar, T., (2021). *Dini ve Etik Yönleriyle Salgın Hastalıklar*. İbni Haldun Üniversitesi Yayınları.
- Erler, M. Y., (2002). *XIX. Yüzyıldaki Bazı Doğal Afetler ve Osmanlı Yönetimi Türkler Ansiklopedisi*, E. Hasan Celal Güzel-Salim Koca. Yeni Türkiye Yayınları.
- Eroğlu, M., (2020). Etnik Kimlik, Savaş ve Göç Olgularının Çocuklar ve Ergenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*. 4(1), ss.94-102.
- Esen, A., (2017). *Cumhuriyet Dönemi Sıtma Mücadelesi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Esposito, E., (2018). Side Effects of Immunity: The Rise of African Slavery in the US South.
- Esse, Clémence vd., (2008). Social and Cultural Aspects of ‘Malaria’ and Its Control in Central Côte D’Ivoire. *Bio Med Central*. (7), ss. 224-235.
- Evon, S. -Nagwa A. S., (2018). Effectiveness of A Psychiatric Nursing Program for Coping in Improving Self-Concept among Leprosy Patients. *International Journal of Novel Research in Healthcare and Nursing*. 5(1), ss. 342-353.
- F. Hong, F. (2004). History of Medicine in China When Medicine Took an Alternative Path. *McGill Journal of Medicine*. (8), ss. 79-84
- F. Qystad, K., (2021). Worship and the virus in Hindu India. *Approaching Religion*. 11(2), s. 1-18.

- Fabricatore, N. Anthony., (2004), Stres, Religion, and Mental Health: Religious Coping in Mediating and Moderating Roles, *The International Journal for the Psychology of Religion*, 14(2), s. 91-108.
- Fang, Xiaoping., (2013). The Global Cholera Pandemic Reaches China Villages: Population Mobility, Political Control, and Economic Incentives in Epidemic Prevention. *Cambridge University Press*. 48(3), ss. 754-761.
- Seyfeli, C., “Mesih Sırrı”: Sakramentler Fikrinin Kutsal Kitap’taki Dayanağı (Pavlus)”, *Journal of Middle East and Migration Studies*, 11(2), ss. 332-375.
- Snowden, Frank M. (2021). Salgınlar ve Toplum. çev. Akın Emre Pilger. *Tellekt Yayınları*, İstanbul.
- Frieden, M. N., (1997). The Russian Cholera Epidemic, 1892-93, and Medical Professionalization. *Journal of Social History*. 10(4), ss. 542-555.
- Geç, Özlem., (2011). Kara Ölüm: 1348 Veba Salgını ve Ortaçağ Avrupa’sına Etkileri. *Tarih Okulu Dergisi*. (11), ss. 132-150.
- Gençoğlu, C. – Çiftçi M., (2020). COVID-19 Salgınında Eğitim Türkiye Üzerinden Bir Analiz. *Tarih Okulu Dergisi*. (46), ss. 1648-1670.
- Gene, Martin M., (2019). Outsiders on the Inside: Italian Jewish Ghettos and Cholera in the 1830. *European History Quarterly*. 49(1), ss.28-45.
- Gerett, A. M. et al, (2019). Outcomes of Coronavirus Disease (COVID-19) Related Hospitalization Among People With Human Immunodeficiency Virus (HIV) in the ISARIC.
- Gezer, A., (2020). Prophet’s Attitude to Diseases, Van Yüzüncü Yıl University the Journal of Social Sciences Institute. *Outbreak Diseases Special Issue*. ss. 625-636.
- Ghosh, S. K. et al., (2012). Socio-Economic-Political-Cultural Aspects in Malaria Control Programme Implementation in Southern India. *Hindawi Publishing Corporation Journal of Parasitology Research*. ss. 1-4.
- Giordano, P., (2020). Salgın Zamanlarında, çev. James Cem Yapıcıoğlu. *Profil Kitap Yayınları*.
- Gökhan, İ., (1998). XIII. Ve XIV. Yüzyıllarda Mısır Ve Suriye’de Krizler, Kıtılıklar Ve Vebalar. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Greene, B. et al., (1999). *Religious Coping with Chronic Pain*, *Palgrave Studies in Cyberpsychology*. (24), ss. 249-260.
- Gül, A., (2009). 19. Yüzyılda Erzincan Kazasında Salgın Hastalıklar (Kolera, Frengi, Çiçek ve Kızamık) *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. (41), ss. 241.
- Gül, Özlem., (2016), Kliniğimizde Yatarak Takip Edilen Sıtma Olgularının Retrospektif Değerlendirilmesi, *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 50 (2), ss. 141-145.
- Gümüş Akın, G. – Gümüş, Fatih., (2019). Türkan Saylan Lepra Anı Evi Projesi. *International University Museums Association Platform*. 2(1), ss. 22-27.
- Günay, Ünver., (1987). İktisadi Ahlak ve Din. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. (7), ss.92-105.
- Güngörer, F., (2020). The Effect of Covid-19 on Social Institutions, *The Journal of Social Sciences Institute*. *Outbreak Diseases Special Issue*. ss. 393-425.
- Güntay, Vahit., (2021). Rethinking the global politics and leadership: Ulrich Beck’s Risk Society Versus Postmodern Politics. *Pamukkale University Journal of Social Sciences Institute*. (44), ss. 405-418.

- Gür, N., (2014). Köle Ticareti ve Ekonomik Gelişme. *International Review of Economics and Management*. 2(2), ss.49-60.
- Gürsu, O. – Bayındır, S., (2021). Covid-19 Hastalığını Geçiren Sağlık Çalışanlarının Başa Çıkma Sürecinde Din ve Maneviyat. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*. 6(1), ss.181-216.
- Güvenç, R.- Baltacı, E., (2020). COVID-19 ve Sağlık Çalışanlarının Ruh Sağlığı, Türk Tabipler Birliği COVID-19 Altıncı Ay Değerlendirme Raporu.
- Haıdar A. A. Mohamed., (1985). Leprosy-the Moslem Attitude. *Lepr Rev*,1985, (56), ss. 17-21.
- Haque, A., (1998). Psychology and Religion: Their Relationship and İntehration From an İslamic Perspective, *American Journal of İslam and Society*. 15(4), ss. 97-109.
- Harboe, M., (1973). Armuer Hansen, *International Journal of Leprosy*. 41(4), ss. 418.
- Hardy, A., (1983). Smallpox in London, Factors in the Decline of the Disease in the Nineteenth Centruy. *Medical History*. (27), ss.111-128.
- Harrison, M., (2019). A Dreadful Scourge: Cholera in Early Nineteenth-Century India, Published online by Cambridge University Press.
- Hasnain, R., et al., (2019). İslam, Leprosy, and Disability: How Religion, History, Art, and Storytelling Can Yield New Insights and Acceptance. *Societies*, 10(6), ss. 1-15.
- Hatamabadi, H. R., et al., (2013). Firecracker injuries during Chaharshanbeh Soori festival in Iran: A case series study. *Arch Trauma Pres*. (2), ss. 46-49.
- Hays, J.N., (2005). Epidemics and Pandemics: Their Impacts on Human History, ABC-CLIO.
- Hayta, Akif., (2000). U. Ü. İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin İbadet Ve Ruh Sağlığı (Psiko-Sosyal Uyum) İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*. 9(9), ss.487-506.
- Herman, R. D. K., (2010). Out of Sight, Out of Mind, Out of Power: Leprosy, Race and Colonization in Hawai. *Multidisciplinary Research on Hawaiian Weil-Being*. 6(9) ss. 265-290.
- Hershberger, N., (2015). Patience as Hermeneutical Practice: Christ, Church and Scripture in John Howard Yoder and Hans Frei, *Modern Theology*, ss.547-572.
- Hopancı, B., (2021). COVID19 Pandemisinin Havacılık Sektörü Üzerine Etkileri. *Mühendis ve Makine*.
- Hotar, N. vd., (2020). Pandeminin Toplumsal Yansımaları. *İzmir İktisat Dergisi*. 35(2), ss. 211-215.
- Hunter, G., (1884). Remarks On the Epidemic of Cholera In Eygpt. *The British Medical Journal*. (1), ss.485-486.
- Huremovic, D., (2019). Psychiatry of Pandemics (A Mental Health Response to Infection Outbreak.
- Ikechukwu, C., Reginald et al. (2003). The Economic of Malaria in Africa: A Critical Review of the Evidence. 63(1), ss. 17-35.
- İşık, Z., (2021). Osmanlı'nın Son Zamanları Cumhuriyet'in İlk Çeyrek Asrında Sıtma Salgınına Karşı Verilen Mücadelenin Mahiyeti. *Selçuk Türkiyat Dergisi*. (51), ss. 53-75.
- İçaçan, H.M., (2021). Mısır'ın İşgal Sürecinde (1798-1801) Dair Bir Kaynağın Tercümesi: Mustafa Behcet Efendi ve Tarih-i Mısır Adlı Eseri. *İslami İlimler Dergisi*. 16(2), s.173-185.

- İçağasıoğlu, A. vd., (2011). Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Kadın Hükümlülerin Psikososyal Durumlarının Saptanması ve Sosyal Desteklerinin Belirlenmesi. *22(2)*, ss. 64-75.
- İmamaoğlu, O. vd., (2018). Osmanlı İmparatorluğunda Spor Faaliyetleri ve Kulüpleşme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(58), ss. 908-915.
- İnce, F. vd., (2021) COVID-19 Krizinin Sağlık Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. 12(30), ss. 434-448.
- İnce, M., –Yılmaz, M., (2020) The Effect of Extraordinary Events on Social Life and Cultures; An Investigation on The Effect of Covid-19 Outbreak on Turkish Culture. *International Journal of Cultural and Social Studies*. 6(2), ss. 564-571.
- İstek, E., (2017). Avrupa’da Veba Salgını ve Salgında Din Faktörü” (Viyane Örneği). *Tarih Araştırmalar Dergisi*. 36(62), ss.13-16.
- J. Abidon, G., (2018). Modelling the Impact of Climatic Variables on Malaria Transmission. *Hacettepe Journal of Mathematics and Statistics*. 47(2), ss. 219-235.
- J. Van, D., et al., (2015). Religious Coping Strategies and Perceived Causes of Sickness and Health in South Africa: *Orijinal Resarch*. 36(1), ss.1-7
- Jarvis, E., (2007) A Contagious Journey within a Culture of Complacency: The Smallpox Scare of 1962 in New York and Toronto, *CBMH/BCHM*, 24(2) ss. 343-366.
- Jonathan, S., (2002). Determinants of Malaria in Sub-Saharan Africa. *Regional Assessments*. (2), ss. 167-181.
- Jong, W., et al., *Learning from SARS: Preparing for the Next Disease Outbreak*. Estimating The Global Economic Costs of SARS. Ed. Stacey Knobler et al., The National Academies Press.
- Jun, Y., (2022). Regeneration from Plague: Analysis of Trauma Narrative in The Painted Veil. *International Journal of Language and Linguistics*.
- Kardaş, A., (2020). Cumhuriyet Döneminde Çiçek Salgınları ve Alınan Önlemler. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 7(4), ss.2055-258.
- Kağnıcı, G., (2018). M.Ö II ve I. Binli Yıllarda Eski Mezopotamya’da Cüzzamla İlgili Kayıtlar. *Tarihsel Süreçte Anadolu’da Cüzzam*, Ed. F. Çakmak vd., Gece Akademi Yayınları.
- Kahraman, B. et al., (2022), Being old during COVID-19 Era: Problems Experienced By Individuals Aged 65 and over during The Pandemic Process. *Hacettepe University Journal of Faculty of Letters*. 39(1), ss.124-143.
- Kahraman, M. E., (2020). The Effectt of COVID-19 Outcome o the Culture and Art Organization *Yıldız Journal of Art and Culture Design*. 7(1), ss.84-99.
- Kalabak, A. Y., (2014). Osmanlı’nın Son Döneminin Sosyo Ekonomik Buhranları ve Mali Emperyalizm, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 14(27), ss. 304-326.
- Kaplan, H. vd., (2020). Doğal Afetleri Anlamlandırma ve Başa Çıkma: Covid-19 Salgını Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies (Elektronik), Journal of Turkish Studies*. 15(4) ss. 579-598.
- Kaplan, M., (2020). Covid-19 Geleneksel Salgın Sürecinde Geleneksel ve Tamamlayıcı Tedavi Uygulamaları. *Milli Folklor Dergisi*. 16(127), ss. 35-42.
- Kara, H., (1988). Çukurova’da Kentleşme ve Sanayileşmenin Tarım Topraklarına Etkisi. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih –Coğrafya Fakültesi Dergisi*. 32(1), ss. 268-279.

- Karaca, A., (2020). Salgın Hastalıklar ve Koronavirüs (Covid-19 Hakkında Önemli Bilgiler). *Koloni Yayıncılık*.
- Karacer Çakır, G., (2021). Public Health Policies for Communicable Diseases through Republican Era 1920-1940. *Suleyman Demirel University Faculty of Arts and Sciences Journal of Social Sciences*. 53, ss.202-227.
- Karagöz, İ., vd., (2006). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Karaimamoğlu, T., (2017). Ortaçağ Avrupası'nda Tıp Kültürü ve Gelişmeleri. *Tarih ve Gelecek Dergisi*. 3(2), ss. 46-50.
- Karakaş, A. C. – Koç, M., (2014). Stresle Başa Çıkma ve Dini Başa Çıkma Yöntemleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*. 3(3) ss. 611-625.
- Karataş, Z., (2020). Social Impacts of COVID-19 Pandemic, Change and Empowerment, *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss. 3-15.
- Kardaş, A., (2020). Cumhuriyet Dönemi'nde Veba Salgınları ve Alınan Önlemler (1923-1947). *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*. 7(4), ss. 2954-2079.
- Kaya, D., (2012), A Research Levels of Perceived Social Support On The Responsible Persons of the Hospital Units. *Çukurova Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 21(3), ss.357-370.
- Kaya, F. Ş., (2019). Kent Yaşamı Memnuniyeti, Stresle Başa Çıkma ve Yaşam Doyumu İlişkisi: İstanbul Örneği. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(2), ss.326-336.
- Kaya, M.- Küçük, N., (2017). İbadetler İle Hayatın Anlamı ve Psikolojik İyi Olma Hali Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.42, ss. 17-44.
- Kaya, S., (2020). Covid-19 Pandemi Süreci ve Sonrasına Kur'an Temelli Yaklaşım. *Tefsir Araştırmaları Dergisi*. 4(3), ss.1-29.
- Kaya, Y. – Akin Işık, R., (2021). Covid-19 İle Yaşanan Sosyal İzolasyonun Aile ve Evlilik Yansımaları: Fenomenolojik Bir Çalışma. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*. 15(3), ss. 512.
- Kelly, S., (2009). Wray, Communities and Crisis Bologna During the Black Death. *Hotel Publishing*.
- Ken Chow, S. et al., (2021). Religious Coping, Depression and Anxiety among Healthcare Workers during the COVID-19 Pandemic: A Malaysian Perspective. *Healthcare*. 9(1), s. 69-79.
- Ketrez, G. vd., (2020). Geçmişten Günümüze Türkiye'de Salgınlar. *Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Dergisi*. 1(2), ss. 98-106.
- Kılıç, O., (2018). *Cüzzam Hastalığının Osmanlı Sosyal Hayatındaki Yansımaları Üzerine Bir Değerlendirme (XVI-XIX)*», *Tarihsel Süreçte Anadolu'da Cüzzam*, Ed. F. Çakmak vd., Gece Akademi Yayınları.
- Kılıç, O., (2017). Eskiçağdan Yakınçağa Sıtma ve Tarihe Etkileri. (içinde) *Tarihsel Süreçte Anadolu'da Sıtma*. Ed. Ş. Köse vd; Ankara: Gece Kitaplığı.
- Kılıç, O., (2021). *İnsanlığın Ölümle İmtihanı(Mikrop Salgın ve Toplum)*. İdeal Kültür Yayıncılık.
- Kılıç, Orhan, (2018). *Tarihsel Süreçte Anadolu'da Cüzzam*. ed. Fevzi Çakmak vd., Gece Akademi.
- Kılıç, Orhan., (2020). *Tarihte Küresel Salgın Hastalıklar ve Toplum Hayatına Etkileri. Küresel Salgın Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği*. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.

- Kılıçaslan, H., (2020). *COVID-19: Küresel Pandeminin Ekonomik ve Mali Etkileri*. Gazi Kitabevi.
- Kırkpatriç, A. L., (2006). Din Psikolojisinde Bağlanma Teorisi, çev. Mustafa Koç. *Bilim-name Dergisi*. (1)ss.134-152.
- Kocaoğlu, B., (2017). Veba Hastalığının Osmanlı Ordusuna Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3(28) s. 213-215.
- Koç, M, (2005). Ruh Sağlığı İle Dini Başa Çıkma Metodu Olarak Dua Ve İbadet Fenomeni Arasındaki İlişki Üzerine Psikolojik Bir Yaklaşım. *Akev Akademi Dergisi*. 9(24), ss. 10-21.
- Koenig, G. H. (2020). Maintaining Health and WellBeing by Putting Faith into Action During the COVID19 Pandemic. *Journal of Religion and Health*. (59), 2205-2214.
- Koloğlu, O., (2005). Osmanlı Basınında 1865 Kolera Salgını, İstanbul Sağlık Konferansı ve Mirza Malkom Han, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 6(2), ss. 139-146.
- Korkmaz Can A. vd., (2020). Is Malaria a Global Public Health Problem? Assessment of Current Status on its Causes and Consequences. *Sağlık ve Toplum*. 3(20), ss. 28-35.
- Korkmaz, K.– Özbesler, C., (2022) . Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Farklılıklara Saygı Düzeyleri ile Toplumsal Cinsiyet Algıları Arasındaki İlişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. 3(33), ss.867-875.
- Korkmaz, S., (2021). Olumlu ve Olumsuz Dini Başa Çıkma, Sosyal Medya Bağımlılığı ve Yalnızlık İlişkisi. *Tekirdağ İlahiyat Dergisi*. 7(1), ss. 237-258.
- Kozak, M., (1992). Çevre Kirliliği Oluşum Nedenleri. *Anatolia, Turizm Araştırmalar Dergisi*, 3(4), ss.30-32.
- Kudlick, C. J.,(1996). Catholicism and Cholera, University of California Press.
- Kula, N., (2021). Deprem ve Dini Başa Çıkma. *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1(1), ss. 234-245.
- Kula, N., (2000). Deprem ve Kıyamet Benzetmesi. *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi*. 9(9), ss.351-360.
- Kumar, A. Et al., (2012). Malaria in South Asia: Prevalence and Control” *ACTA TROPICA*, 121(3), ss. 246-255.
- Kumar, K. S., (2016). Knowledge, Attitude and Stigma Experienced by Leprosy Patients in Tribal Concentrated Bastar District of Chhattisgarh India. *Turkish Journal of Public Health*. 14(3), ss. 177-186.
- Kurt, B. – Yaşayanlar, İ., (2006). *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Salgın Hastalıklar ve Kamu Sağlığı*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Kurt, A., (2018) Din Sosyolojisi. *Sentez Yayıncılık*.
- Kuş, C., (2014). Geç Ortaçağ'da Meydana Gelen Veba Salgınlarının Demografik ve İktisadi Etkileri Üzerine Bazı Düşünceler. *Fırat Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*. 10(1), ss. 45-57.
- Kürkçüoğlu, K. E., (2016). *Din Sosyolojisi*. Büyüyenay Yayınları.
- Kyrkoudis, T. et al., (2021). Vaccination of the Ethnic Greeks (Rums) Against Smallpox in the Ottoman Empire: Emmanuel Timonis and Jacobus Pylarinos as Precursors of Edward Jenner, *History of Medicine*. *Erciyes Medical Journal*. 43(1), ss. 107.
- Laughlin, W. L. et al., (1979). Epidemic Rift Valley Fever İn Egypt: Observations Of The Spectrum Of Human İllness, *Transactions Op The Royal Society Op Tropical Medicine And Hygiene*, 73(6), ss. 630-633.
- Lazarus, R. S. – Susan, F., (1984). *Stress Appraisal and Cooping*. Library of Congress Cataloging in Publication Data.

- Lewis Foley, Robert et al., (2006). A Theology of Sickness *The Insiture for Family Health*.
- London, J., (2020). *Kızıl Veba*. Çev. Bülent O., DoğanYayınları.
- Lukasz Sulkowski- Grzegorz Ignatowski, (2020). Impact of COVID-19 Pandemic on Organization of Religious Behaviour in Different Christian Denominations in Poland. *Religions*, (11), ss.254-290.
- M. Whitman, S., (2007). Pain and Suffering as Viewed by the Hindu Religion. *The Journal of Pain*. 8(8), ss. 607-612.
- Maden Kalkan, Ç., (2021). Potential Impacts of the Covid-19 Outbreak on Urban Quality of Life: The Case of China. *Journal of Urban Culture and Management*. 14(4), ss. 1283-1293.
- Majumdar, R. C., *Arch/Eological Survey of India*, Government of India.
- Marahatta, S., (2015). Social Stigma in Leprosy. *Journal of Chitwan Medical College*. 5(2), ss. 6-10.
- Maral, E., (2021). Cholera Epidemic in Sinop Between 1983-1894 and Measures Taken Against Cholera in The Ottoman Empire. *Near East Historical Review*. (11), ss. 27-32.
- Marsh Kevin- Waruiru Catherine, (1998). What is malaria.
- McLaughlin, L.(2020). Japanese Religious Responses to COVID-19: A Preliminary Report. *The Asia-Pacific Journal*. 2020, 18(9), ss. 1-23.
- Menekşe, M., (2020). İzmir’de Kolera Salgınları ve Etkileri(1893). *Tarih Araştırmalar Dergisi*, 39(67), ss. 386-397.
- Milkov, H. (2015), Origin and Roots of French Anti- Semitism Jewish Genodiden in France. *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16(29), ss. 186- 196.
- Mirzaie, A. et al., (2019). A Narrative Literature Review on Traditional Medicine Options for Treatment of Corona Virus Disease (COVID-19)”, *Complementary Therapies in Clinical Practice*, (40), ss. 101214.
- Mohanty, B. et al., (2020). Modelling the İmpact of a Smallpox Attack in India and İnflluence of Disease Control Measures. *School of Public Health and Community Medicine University of New South Wales*, 10(12), ss. 38480.
- Moshi R., Irene., (2018). Outdoor Malaria Transmission Risks and Social Life: A qualitative Study in South-Eastern Tanzania. *Malaria Journal*. 17(1), ss. 397-401.
- Mucize Ünlü- Zarife Albayrak, (2021). Osmanlı Devleti’nde Çiçek Hastalığı Üzerine Bir Değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi*. 2021, 2(2), ss. 301-313.
- Mufid, A. et al., (2021). Plant Mentioned in The Islam’s Prophetic Traditions: A Review of The Scientific Evidence. *Volatiles & Essent. Oils*, 8(4), s. 10089-10103.
- Mushtaq, S.(2020). et al., Trends And Patterns of Leprosy over A Decade İn A Tertiary Care Hospital İn Northern India: A Retrospective Analysis. *Department of Dermatology, Venereology and Leprology, Government Medical College*. C.86,ss. 141-145.
- Nagendra, H.R., (2020). Yoga for COVID19. *International Journal of Yoga*. 2020, 13(2), ss. 87-88.
- Nandan, G. B. –M. Jangunhabi, N. A., (2013). The Comparative study between Hinduism and Buddhism. *International Journal of Humanities and Social Science Invention*. 2(5), ss.27-31.

- Nasrudin, Y., et al., (2019). Strengthen the Spiritual-Based Family Resilience to Overcome the Family Stigma of Leprosy. *Indian Journal of Public Health Research and Development*. 10(7), ss.647-651.
- Neil Butler, R., (1997). Leprosy. Cambridge Handbook of Psychology, *Health and Medicine*, ed. Andrew Baum. Cambridge University Press.
- Nickelsburg, G. W. E., (1981). Enoch, Levi, and Peter: Recipients of Revelation in Upper Galilee. *Journal of Biblical Literature*. 100(4), ss.562-584.
- Noordende A. T., et al., (2021). Leprosy Perceptions and Knowledge in Endemic Districts in India and Indonesia: Differences and Commonalities. *PLOS Neglected Tropical Diseases*. 15(1), ss. 9031.
- Nur Uzun, S., (2021). Yahudilikte Salgın Hastalıklarla Mücadele ve Aşılınmaya Karşı Yaklaşımlar: Covid-19 Örneği. *Oksident Dergisi*. 3(2), ss. 185-201.
- Nursi, S.,(1993) Sözler, Sözler Yayınevi, İstanbul.
- Nursi, S., (2005) Lemalar, Söz Basım Yayın, İstanbul.
- Nuran, Y.- Ertin, Hakan., (2020). 1893-1895 İstanbul Kolera Salgınında Avrupalı Uzmanlar ve Osmanlı Devleti'nde Sağlık Modernizasyonuna Katkıları. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*. 25(1), ss. 85-95.
- Ocaktan, M. E. vd., (2004). Birinci Basamakta Ruh Sağlığı Hizmetleri. *Kriz Dergisi*. 12(2), ss. 62-73.
- Sarıbaşı, S., (2020). Hansenin Evlatları: Avrupa'nın Son Cüzzam Hastanesi Sakinlerin Hikâyesi. *Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. 3(1), ss. 229-233.
- Serdar, M., Özer G., Aziz Anthony Ateşinin Orta Çağ Avrupa Toplumuna Etkileri, *Alınteri Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), s. 67-76.
- Okan N- Ören, A. (2021). Covid-19 Sürecinde Yaşanılan Olumsuz Duygularda Dini Başa Çıkma'nın Rolü. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi*. (56), s. 359-364.
- Okumuş, E., (2020). Afetleri Çok Yönlü Okumanın Önemi, Küresel Salgınlara Farklı Bakışlar (*Psikolojik, Sosyolojik, Dini, Kültürel, Hukuki ve Siyasi Analizler*), *Eski-Yeni Yayınları*.
- Okumuş, E., (2011). Bir Sosyal Eşitsizlik Örneği Olarak Yoksulluğun Dinî Meşrûlaştırımı. *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*. (5), ss. 12-15.
- Oldstone, M. B. A, (2020). *Viruses Plagues History, Past, Present and Future*, Oxford Üniverstiy.
- Olowe, O.A. et al. (2015). Malaria in Africa and the Historical Perspective: The Journey so Far. *Journal of Biology and Medical Sciences*. (33) ss. 33-39.
- Oman, D. (2022). How Religion Motivated Smallpox Eradication. *Public Health, Religion, and Spirituality Bulletin*. (6), ss. 12-17.
- Ostovar, A., (2012). Lessons learnt from malaria epidemics in the Islamic Republic of Iran. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 18(8), ss. 864-870.
- Otlia Laza, C.- Codreanu, M., (2018). *Ultimate Leprosy in Europe*, Department of ENT, *County Clinical Emergency Hospital of Constanta*.
- Önal, R., (2008). Kur'an'da İmani ve Ahlaki Bir Tavrı Olarak Sabır. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 12(2), ss. 439-455.
- Öner, A., (2020). Hz. Ömer Döneminde Yaşanan Amvâs Vebası. *İstem Dergisi*. 18(35). ss. 146-160.
- Özbilgin, A., vd., (2017). Sıtmda Etken Madde Taramalarında in vivo ve in vitro Modeller: Pilot Çalışma. *Özgün Araştırma*. 41(3), ss. 156-163.

- Özcan, Z., (2019). Mülteci Öğrencilerin Kültürel Uyumları ile Dinî Başa Çıkmaları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*. 23(1), ss. 127-144.
- Özçelik, A.S., (2011). Avrupa Feodalitesinin Siyasi ve İktisadi Mahiyeti. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*. 16(2), ss. 320-360.
- Özçetin, A. vd., (2008). Deprem Sonucu Gelişen Travma Sonrası Stres Bozukluğu ile Kişilik Bozuklukları Arasında İlişki. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*. 10(2), ss. 8-18.
- Özçetin, A., (2000). *Diyarbakır Bölgesinde Yas ve Din ilişkisi. Düşünen Adam Dergisi*. 13(1), ss. 12- 18.
- Özden, K. – Özmat, M., (2014)ç Salgın ve Kent: 1347 Veba Salgının Avrupa’da Sosyal Politik ve Ekonomik Sonuçları. *İdealkent Dergisi*ç 5(12), ss.61-78.
- Özhan, M., – Dağ, M., (2020). *COVID-19 Sosyoekonomik Etkileri. Gazi Kitapevi Yayıncılık*.
- Özmen A. F. A., (2021). Emile Durkheim’in Sosyolojik Yaklaşımında Savaş Ve Savaşın Toplum Üzerindeki Etkileri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. 9(28), ss. 248-256.
- Öztürk, N., (2018). Hinduizmdeki Günlü İbadetlerden Sandhyavandanam. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 46(46), ss. 14-22.
- P. Zelicoff, A., (2008) An Epidemiological Analysis of the 1971 Smallpox Outbreak in Aralsk, Kazakhstan. *Critical Reviews in Microbiology*. 29(2), ss. 97-108.
- Pandian, J. – Parman, S., (2004). The Making of Anthropology. Vedams.
- Pankhurst, R.(2012). The History and Traditional Treatment of Smallpox in Ethipioia. *Cambridge University Press*. 2012, 9(4), ss.343-349.
- Pargament, I. K. – Abu Raiya, H., (2007). A Decade of Research on the Psychology of Religion and Coping: Things We Assumed and Lessons We Learned. *Psyke- Logo*. (28), ss. 742-766.
- Pargament, I. K. et al., (1998). Patterns of Positive and Negative Religious Coping with Major Life Stressors. *Journal for the Scientific Study of Religion*. 37(4), ss. 1-14.
- Pargament, I. K., (2005). Acı ve Tatlı: Dindarlığın Bedelleri ve Faydaları Üzerine Bir Değerlendirme. çev. Ali Ulvi Mehmetoğlu. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 5(1), ss. 279-291.
- Parıldar, H., (2020). Tarihte Bulaşıcı Hastalık Salgınları.*Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi*. (30) ss. 19-25.
- Park, L. C. et al., (2018). Positive and Negative Religious Coping Styles as Prospective Predictors of Well-Being in African Americans. *Psychology of Religion and Spirituality*.10(4), ss. 318-326.
- Pechkman, R., (1949). *Histories and Ecologies of Health*. Universty of Pittsburgh Press.
- Pesen, Birgül – Konak Özçelik, Musaye., (2021). Geçmişten Günümüze Bazı Salgın Hastalıkların Toplum Üzerindeki Etkisi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*. 13(1), ss.227-240.
- Pokhrel, S. – Chhetri, R., (2021). A literature review on impact of COVID-19 pandemic on Teaching and Learning. *Higher Education for the Future*. 8(3) ss.133-140.
- Polat, İ., (2020). Yakut ve Yukagirlerin Geleneksel Dünya Görüşünde Salgın Hastalıklarla İlgili Anlatı, İnanış ve Uygulamalar. *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Özel Sayı, s. 189-208.
- Prasad, A., (2021). The Resurgence of Black Fungus in the Context of Covid -19 Second Wave Epidemic in India. *Department of Internal Medicine. G.I.T.A.M. Dental college*, 11(2), ss. 173-183.

- Price, R., (1982). State Church Charity and Smallpox: an epidemic crisis in the City of Mexico 1797-98. *Journal of the Royal Society of Medicine.* (75), ss. 356- 365.
- Q. Sousa, A - Pearson, R. (2009). Drought, Smallpox, and Emergence of Leishmania Brazilensis in Northeastern Brazil. *Historical Review.* 15(6), ss. 916- 920.
- Radley, A., (2004). Making Sense of Illness (The Social Psychology of Health and Disease. SAGE Publications.
- Rafferty, S. et al.,(2018). Variola Minor in England and Wales, the Geographical Course OF A Smallpox Epidemic and the İmpediments to Effective Disease Control, 1920-1935. *Journal of Historical Geoprahy.* (59), s.2-14.
- Rahim, R., (2015). The Concept of Islamic Treatment on Disease. *JICSA,* (2), ss.82-95.
- Raja, I. et al., (2021). A Discussion of Relevant Religious Teachings from Islam and Christianity to the COVID-19 Crisis. *International Journal of Religion.* 2(1), ss. 82-96.
- Raju, S., et al., (2020). Socio-Medical Perspectives on Leprosy in Indian Religions. *Leprosy Review.* 91(2), ss.190-197.
- Ramankutty, N., (2006). Global Land-Cover Change: Recent Progress, Remaining Challenges. *Land-Use and Land-Cover Change: Local Processes and Global İmpacts.*
- Retief P., – Cilliers, F., *the of Justinian (AD 542): A Prelude to the Middle Ages,* Acta Theologica, 2005, C.26, S.2, s. 115-123.
- Ricci, F., (2012). Social İmplications of Malaria and Their Relationships with Poverty. *Mediterranean Journal of the Hematology and Infectious Diseases.* 4(1), ss. 1-10.
- Rodolfo, A. et al., (2000). Large Epidemics of Hemorragagic Fevers in Mexico 1545-1815. *The American Society of Tropical Medicine and Hygiene.* 2000, 62(7), ss. 733-739.
- Sağır, C., (2022). Yunus Emre'nin Risâletü'n-Nushiyye'sinde Sabır ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi.* 25(50), ss. 107-126.
- Sami, Said., (2021). Covid-19 Nedeniyle Yakınlarını Kaybeden Bireylerde Yas Süreci ve Dini Başa Çıkma. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi.* (55), ss. 425-427.
- Santacroce L. et al., (2021). Mycobacterium leprae: A Historical Study on the Origins of Leprosy and its Social Stigma. *Infectuones in the History of Medicine.* 29(4), ss. 623-632.
- Sarıbaş, S., (2020). Avrupa'nın Son Cüzam Hastanesi Sakinlerinin Hikâyesi. *Edebiyat Araştırmalar Dergisi.* 3(1), ss. 229-231.
- Sarıköse Turhan, S., (2013). 19. Yüzyılda Çukurova'da Doğal Afetler ve Salgın Hastalıklar. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Sarıyıldız, A. Y. vd., (2021). Türkiye, Çin, ABD, Fransa Sağlık Sistemleri ve COVID-19 Politikaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 10(2) ss.314-324.
- Sarkar, Rashmi., et al., (2016). Leprosy and women. *International Journal of Women's Dermatology.* (2) ss.117-121.
- Sayın, E., (2012). Tasavvuf Kültüründeki Sabır Kavramının Psikolojik Etkileri. *Batman Üniversitesi Journal of Life Sciences.* 1(1), ss. 413-415.
- Schleicher, A., (2020). The İmpact of COVID-19 on Education: Insights From Education at A Glance. *Economic Studies.* OECD Publishing.
- Selye, H., (1907). *Stress in Health and Disease.* Butterworth-Heinemann.
- Serdar, M., (2014). Ortaçağ Avrupası'nda Tanrının Laneti Cüzam ve Evleri. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi.* 9(2). ss. 100-110.
- Sezgin, D., (2015). Cumhuriyet Döneminde Sağlık İletişimi Uygulamalarında İlkler: Türkiye'de Sıtma İle Mücadele. *Akademik Bakış Dergisi,* (50), ss. 33-47.

- Sherman, W. I., (2020). *Dünyamızı Değiştiren On İki Hastalık*. Çev. Emel Tünbay- Mine Anğ Küçükler, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Simmons, M., (1966). New Mexico's Smallpox Epidemic of 1780–1781. *New Mexico Historical Review*, 41(4), ss.319-323.
- Sing, R. et al., (2021). Cultural Responses to Covid-19 Pandemic: Religions, Illnes Perception, and Stress. *Frontiers in Psychology*. (12) ss. 1-19.
- Singh, J.(2020). COVID-19 and Its Impact on Society. *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*. 2(1), ss. 168-171.
- Sir Gavas Özlem-Masalıcı Şahin Gülgüney., Eskiçağda Salgın ve Hastalıklar. Ege Yayınları.
- Sönmezdağ, Z. C., (2017). Hinduizmin Önemli Tanrı ve Tanrıça Heykelleri. *Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. (52), ss. 88-111.
- Stehr, N.– Ericson, V. R., (1992). The Culture and Power of Knowledge: Inquiries into Contemporary Societies.
- Sulkowski, L.- Ignatowski, G., (2020). Impact of COVID-19 Pandemic on Organization of Religious Behaviour in Different Christian Denominations in Poland. *Religions*. (11) ss.254-290.
- Swaroop, S.- Pollitzer, R., (1955). Cholera Studies. World Health Organization, USA. World Health Organization.
- Şafakçı, H., (2018). Osmanlı Döneminde Cüzzamlıların Tecrit Edildiği Miskinler Tekkesi'nin Konya Örneği. *Vakıflar Dergisi*. (50), ss. 117-124.
- Şallı, A., (2022). Kovid-19 Salgınında Dinin Toplumsal Görünürlükleri: Eklektik Sekülerleşme Yaklaşımı Çerçevesinde Bir Değerlendirme. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 9(2), ss. 587-593.
- Şanal, R., (2021). Cholera in Kayseri According to Ottoman Archive Records (1893-1896). *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(1), ss. 24-33.
- Şar, V., (2017). Savaş ve Terör Yaşantılarında Travma Sonrası Stres. *Okmeydanı Tıp Dergisi*. (33), ss.114-120.
- Şehsuvarioğlu, B. N., (1954). *Tarihi Kolera Salgınları ve Osmanlı Türkleri*, İsmail Akgün Matbaası.
- Şimşek, K., (2019). Osmanlı Devri Denizki'de Salgın Hastalıklar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (38), ss. 167-173.
- Şirvanlı, T., (2021). COVID-19 Haberlerinde Siyasi Kutuplaşmanın Yansımaları: Hürriyet ve Gazete Pencere Üzerine Bir İnceleme. *Selçuk İletişim Dergisi*. 14(2)2, ss. 1008-1027.
- Şişman, B., (2021). *Salgın Hastalıkların Sosyal Hayatta Etkisi ve Kültürümüzde Koronavirüs Vakası*. Paradigma Akademi Yayınları.
- Taş, K., (2003). Dinin Sosyolojik Tanımı Problemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Dini Araştırmalar Dergisi*. 6(16), ss. 199-205.
- Taş, K., (2005). Üniversite Gençliğinin Dindarlık Kriterleri. *Alter Yayıncılık*.
- Taşkın, E. – Özden Akıncı, S., (2021). Covid-19 Küresel Salgınının Uluslararası Ticarete Etkileri. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*. 5(2), ss. 749-758.
- Taşpınar, İ., (2014). *Doğu Dinlerinde Hac İbadeti Hinduizm ve Budizm* Bilge Kültür Sanat Yayıncılık.
- Tekbaş, Ö. F., (2021). COVID-19 Pandemisinde Hindistan. *Toplum ve Hekim Dergisi*. 36(6), ss. 5-9.

- Tekemen Altıntaş E., (2018). 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Yaşanan Kuraklığın Ankara'ya Yansıması. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*. 16(24), ss. 4-9.
- Tekir, S., (2019). Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele (1923-1930) . *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. (65) ss. 407-429.
- Thomas, J. -Barbato, M. (2020). Positive Religious Coping and Mental Health among Christians and Muslims in Response to the COVID-19 Pandemic. *Religions*. 11(10), ss. 498.
- Tosun, C., (2020). Travma Yaşantısına Sahip Üniversite Öğrencisi Kadınların Demografik Özellikleri. Kolektif Başa Çıkma Tarzları ve Profesyonel Yardım Arama Çalışmaları, Trabzon Üniversitesi, (Yayınlanmamış Doktora Çalışması).
- Turan, O., (2020). Measures Taken Against Malaria Cases Under the British Rule (1913-192. *The Journal of International Social Research*. 13(71), ss. 1266-1268.
- Turan, Y., (2018). Yalnızlıkla Başa Çıkma: Yalnızlık. Dini Başa Çıkma, Dindarlık, Hayat Memnuniyeti ve Sosyal Medya Kullanımı. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*. 22(1), ss. 395-397.
- Turna, N., (2011). İstanbul'un Veba ile İmtihanı: 1811- 1812 Veba Salgını Bağlamında Toplum ve Ekonomi. *Osmanlı Hekimiyet Sahası Çalışmaları*. 1(1), ss. 1-11.
- Türkmen M. – Sarı, A., (2020). Covid-19 Salgını ve Spor Sektörüne Etkileri. *International Journal of Sport Culture and Science*. 8(2), ss. 62-66.
- Tüzel, B., (2020). The Experiences of Traditional Craftsmanship in the Process of Covid-19 Pandemic. *Milli Folklor Dergisi*. 16(127), ss. 87-93.
- Tüzün, N., (2021). Some Determination Leprosy in About The Ottoman State at The Beginning of XX th Century. *International Journal of History*. 13(1), ss. 203-216.
- Tüzün, Nevim., (2021). XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti'nde Cüzzam Hakkında Bazı Tespitler. *History Studies*. 13(1), ss. 201-205.
- Uran Kyzy, A., (2020). The Rising Influence of the Russian Orthodox Church in Russian Politics. *TRT WORLD RESEARCH CENTRE*. 2020, ss. 1-19.
- Ussai, S., et al., (2020). Hazard Prevention, Death and Dignity During COVID-19 Pandemic in Italy. *Frontiers in Public Health*. (8), ss. 2-3.
- Uysal V., vd., (2017). Dinî Başa Çıkma ile Umut, Hayat Memnuniyeti ve Psikolojik Sağlık Arasındaki Etkileşim Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 52(52), ss.139-153.
- Uzlu, F. N., (1948). Cholera Asiaticanın Epidemiy Tarihi Üstüne Bir Araştırma. *Türk Hijyen ve Tecrübi Biyoloji Dergisi*. 8(1), ss.2812-2816.
- Ünal, B. – Gülseren, L., (2020). COVID-19 Pandemisinin Görünmeyen Yüzü: Aile İçi Kadına Yönelik Şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*. 23(1)s. 89-96.
- Ünlü, M. – Albayrak, Z., (2021). Osmanlı Devleti'nde Çiçek Hastalığı Üzerine Bir Değerlendirme. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi*. 2(2) ss. 301-324.
- Üstün, Ç. – Özçiftçi, S., (2020). Covid -19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerindeki Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*. 25(Özel Sayı), ss.142-153.
- Varkevişer, M. C., et al., (2009). Gender and leprosy: Case studies in Indonesia, Nigeria, Nepal and Brazil. *Leprosy Review*. 80(1), ss. 65-76.
- Varlık, N., (2008). Disease And Empire: A History Of Plague Epidemics İn Early Modern Ottoman Empire (1453-1600). Yayınlanmamış Doktora Tezi (Department of Near Eastern Languages and Civilizations).

- Varlık, N., (2017). *Akdeniz Dünyasında ve Osmanlılarda Veba*, Kitap Yayınevi.
- Varol, N., vd., (2019). Anadolu'da İklimle Bağlı Kıtık Afeti ve Risk Yönetimi. *Antropoloji Dergisi*. (37), ss. 81-87.
- Wallis, F., (2010) . *Medieval Medicine*, University of Toronto Press.
- Wang, X. et al., (2015). Influence of Human Behavior on Cholera Dynamics. *Mathematical Biosciences*. (47), ss. 41-52.
- Winkler, A., (2005). The Medieval Holocaust: The Approach of the Plague and the Destruction of Jews in Germany 1348-1349. *Brigham Young University FEEFHS Journal*. (8) ss. 1348-1349.
- World Health Organization (WHO) (2021). Clinical Characterization Protocol (UK): A Prospective Observational Study. *Clinical Infectious Diseases*. 73(7), ss. 22095-e22106
- World Health Organization, (2015). *Guidelines for the Treatment of Malaria*. World Health Organization.
- World Health Organization, (2017). *A Framework For Malaria Elimination*. *World Health Organization*.
- Xiaojun Ding et al., (2020). How to Cope with Loneliness during the COVID19 Pandemic? Perspectives of Confucianism, Daoism, and Buddhism. *Religions*. 13(11), ss. 1085-1086.
- Xiong, M. et al., (2019). Relationship Between Psychological Health And Quality Of Life Of People Affected By Leprosy In The Community In Guangdong Province, China: A Cross-Sectional Study. *BMC Public Health*. 19(424), ss. 2-8.
- Yağlı, N., (2020). Salgın Döneminde Yas ve Din İlişkisi Üzerine Psikososyal Bir Değerlendirme. *International Balkan University*. 6(15), ss. 930-945.
- Yalvaç, H., (2021). Modern Şifacılık Yönelimleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. (19), s. 293-320.
- Yapıcı, A. – Doğanay, S., (2019). Dini Başa Çıkma ve Sabır Bağlamında İnsan: Nitel Bir Araştırma. *Bilimname Dergisi*. 4(15), ss.106-126.
- Yaşar, B., (2015). Seyhan, Başa Çıkma Değeri Açısından Sabır Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Akademik Bakış Dergisi*. (49), ss.127-145.
- Yavuz, E., (2018). Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletinin 1924 Yılı Sıtma İle Mücadele Raporu- Sıtma Bataklık Haritası. *Journal Of Social and Resach Humanities*. 5(19), ss.639-653.
- Yenen, İ., (2015). Yoksullukla Mücadele Aracı Olarak Din. *Toplum Bilimleri Dergisi*. 9(17), ss. 76-94.
- Yerli, K., (2020). The Elizabethan Poor Law of 1601 as a Result of Socio-Political and Economic Conditions of the Sixteenth Century England. *Turkish Journal of Applied Social Work*. C. 3(1), ss. 88-99.
- Yezlia, S. – Khan, Anas., (2020). COVID-19 Social Distancing In The Kingdom of Saudi Arabia: Bold Measures In The Face of Political, Economic, Social and Religious Challenges, *Travel Medicine and Infectious Disease*, (37), ss. 10192.
- Yıldırım M. (2020). Kültürel Pratikler ve Salgın İlişkisi Bağlamında Covid-19. *Türküloji Dergisi*, 3(101), ss. 91-103.
- Yıldırım, N., (2014). *14. Yüzyıldan Cumhuriyete Hastalıklar Hastaneler Kurumlar. Tarihi Vakfı Yayınları*.
- Yıldız, A., (2016). Hz. Eyyûb'un (a.s.) Hastalıklar Karşısındaki Sabrı ve Manevî Hastalıklarımız. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. (36), ss. 129-136.

- Yıldız, E., (2022). Salgını Hatırlamak: Veba Üzerine Tarihsel ve Sosyolojik Bir Analiz, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (48), ss. 265-275.
- Yıldız, Fatma, (2014). 19. Yüzyıl’da Anadolu’da Salgın Hastalıklar(Veba, Kolera, Çiçek, Sıtma) ve Salgın Hastalıklarla Mücadele Yöntemleri”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yıldız, K.- Dirik, D., (2019). Algılanan Sosyal Destek Ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkide Algılanan Öz Yeterliliğin Rol. *Sportmetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*. 17(2), ss. 132-144.
- Yılmaz, C. – Ersoy, N., (2017). Malatya’da Yaşanan Bulaşıcı Hastalıklar ve Karantina Uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*. 7(2), ss.91-94.
- Yılmaz, Ö., 1847-1848, Kolera Salgını ve Osmanlı Coğrafyasındaki Etkileri, *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 2017, C.1, S.1, s.23-55.
- Yılmaz, E. A., (2020). Koronavirüs Sonrası Küreselleşme Hareketleri ve Ulus Devletlerin Konumu. *Turkish Study Social Science Dergisi*. 15(4), ss.2219-2232.
- Yolalıcı, M. E., (2002). *Osmanlılarda Çağdaş Belediyecilik*. Türkler Serisi, Ed. Hasan Celal Güzel- Salim Koca, Yeni Türkiye Yayınları.
- Yorulmaz, M., vd., (2018). Dijital Sağlık ve E- Nabız Farkındalık Düzeyi Belirleme Çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*. (16), ss. 1-5.
- Yurdakul, G., vd., (2020). Üretim Ve Hizmet Sektörlerinin Covid-19 Süreci Ve Sonrasındaki Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme. *Gaziantep University Journal of Social Sciens*. Special Issue, ss. 212-225.
- Yücebaş, F., (2020). Gaziantep’te Salgın Hastalıklar ve Alınan Tedbirler”(1923-1933). *Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. *Salgın Hastalıklar Özel Sayısı*, ss.63-76.
- Yücel, G., (2019). Malatya’da Kolera Salgını ve Devletin Müdahale Çalışmaları 1892-1894). *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*.7(1), ss. 110-120.
- Yüksel, A., (2008). Doğu Karadeniz’de Çiçek Salgını ve Bir Aşı Kampanyası, Doğu Karadeniz ve Giresun Sosyal Bilimler Sempozyumu.
- Yüksel, M. A., (2020). Kur’an’da İlâhî Sınama ve Sabır. *Tefsir Araştırmaları Dergisi*. 4(3), ss. 785-795.
- Yüncü, V. – Yılan, Y., (2020). COVID-19 Pandemisinin Sağlık Çalışanlarına Etkilerinin İncelenmesi: Bir Durum Analizi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Ek Sayı, ss. 373-390.
- Zentner, H. M., (2015). *The Black Death And Its Impact on the Church And Popular Religion*, University of Mississippi.
- Zhang, B. et al., (2020). Acupuncture for Breathlessness İn COVID-19 A Protocol for Systematic Review And Meta-Analysis. *Study Protocol Systematic Review*. 99(27), ss.1-6.
- Zhang, H. (2022). The Influence of the Ongoing COVID-19 Pandemic on Family Violence in China. *Journal of Family Violence*. 37(5) ss. 733-741.